

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/12/2022
Identifikačné číslo spisu:	5717010938
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5717010938.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Kostolanskej a členov senátu JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Petra Kaňu na neverejnom zasadnutí s následným verejným vyhlásením rozsudku 24. augusta 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Mgr. G. L. pre zločin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2016, o dovolaní obvineného Mgr. G. L. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 12. novembra 2019, č. k. 1To/87/2019 - 598, takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, uznesením Krajského súdu v Žiline z 12. novembra 2019, č. k. 1To/87/2019 - 598

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 319 Trestného poriadku a § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona

v neprospech obvineného Mgr. G. L..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku z r u š u j e s a uznesenie Krajského súdu v Žiline z 12. novembra 2019, č.k. 1To/87/2019 - 598.

Z r u š u j e s a aj rozsudok Okresného súdu Martin z 10. júna 2019, sp. zn. 13T/105/2017, ako aj ďalšie rozhodnutia naň obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikazuje sa Okresnému súdu Martin, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Okresný súd Martin (ďalej tiež „súd I. stupňa“) rozsudkom z 10. júna 2019, sp. zn. 13T/105/2017,

uznal obvineného Mgr. G. L. za vinného pre zločin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2016, na tom skutkovom základe, že

dňa 26.09.2013 uzatvoril ako konateľ spoločnosti L., s.r.o., so sídlom F. XX/XXX, XXX XX K., C. 36050342 ako kupujúci kúpnu zmluvu č. 130926/T2013082 s Poľnohospodárskym družstvom „X.“, so sídlom XXX XX X. X, IČO XXXXXXXXX, zastúpené predsedom predstavenstva F. P. a členom predstavenstva L. F., ako predávajúcim, predmetom ktorej bol predaj a kúpa sladovníckeho jačmeňa, odroda MALZ v množstve 250 t, v dohodnutej cene 175,- eur/t, s termínom dodania október 2013, pričom bol kupujúcim prevzatý a odvezený jačmeň dňa 22.10.2013 v objeme 25,86 t, dňa 24.10.2013 v objeme 26,26 t, dňa 28.10.2013 v objeme 75,90 t, dňa 29.10.2013 v objeme 51,38 t a dňa 30.10.2013 v objeme 26,04 t, čím mu bol dodaný jačmeň v celkovom objeme 205,44 t, za čo boli predávajúcim vystavené faktúry č. 100144 na sumu 10 945,20 eur, so splatnosťou dňa 07.11.2013, faktúra č. 100146 na sumu 15 939,-eur, so splatnosťou dňa 11.11.2013 a faktúra č. 100148 na sumu 16 258,20 eur, so splatnosťou dňa 13.11.2013, celkovo na sumu 43 142,40 eur, pričom nebola táto suma kupujúcim riadne zaplatená, ani jačmeň nebol predávajúcemu vrátený, čím vznikla Poľnohospodárskemu družstvu „X.“, so sídlom XXX XX X. X, IČO XXXXXXXXX škoda v celkovej výške 43 142,40 eur.

Za to súd I. stupňa obvinenému, podľa § 213 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, uložil podmienený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov, s uložením mu probačného dohľadu nad jeho správaním [§ 51 ods. 1, § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona] v skúšobnej dobe určenej na 3 roky (§ 51 ods. 2 Trestného zákona) a v jej rámci s uložením povinnosti podľa svojich schopností a možností nahradiť poškodenému poľnohospodárskemu družstvu škodu v sume 43 142,40 eur [§ 51 ods. 2, ods. 4 písm. c) Trestného zákona], ktorú poškodenému priznal aj adhéznym výrokom (§ 287 ods. 1 Trestného poriadku).

Odvolanie obvineného proti tomuto rozsudku Krajský súd v Žiline (ďalej tiež „odvolací súd“) uznesením z 12. novembra 2019, č. k. 1To/87/2019 - 598 (ďalej tiež „napadnuté uznesenie“) ako nedôvodné podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

* * *

Proti naposledy označenému uzneseniu odvolacieho súdu podal obvinený Mgr. G. L. prostredníctvom obhajcu JUDr. Jána Gerega dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, na ďalej uvedenom vecnom a argumentačnom podklade.

Celé konanie, a to aj konanie súdu I. stupňa, je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, ako aj na nesprávnom použití hmotnoprávneho ustanovenia. Neboli správne vyhodnotené formálne znaky skutkovej podstaty zločinu sprenevery, ktorý je úmyselným trestným činom. Ak tvrdí, že nebolo konštatované jeho zavinenie, tak najmä preto, že v čase uzavretia kúpnej zmluvy nikdy takýto úmysel nemal, tento ani v ďalšom nikdy nepojal, ale pokračoval vo vzťahu k poškodenej strane v reklamačnom konaní, a to nepochybne do okamihu (14. marca 2014), kedy prestal disponovať so spoločnosťou L., s.r.o., pretože touto už disponoval reštrukturalizačný správca ako štatutár.

Poškodená strana Poľnohospodárske družstvo X. odmietala akúkoľvek opodstatnenosť jeho reklamácie. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že potom ako poškodená strana bola neúspešná v občianskoprávnom konaní, zrejme kvôli vyhláseniu konkurzu, tak sa najprv obrátila na políciu, kde na Obvodnom oddelení Policajného zboru Zvolen bola pod ČVS: ORP-1052-ZV-2015 vec uznesením z 9. novembra 2015 odmietnutá, pretože nebol dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Tu však treba uviesť, že toto konanie na tom istom skutkovom podklade (identickom) bolo vedené ako prečin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, avšak bolo zistené, že neboli naplnené tak isto formálne znaky tejto skutkovej podstaty, a už tu konštatuje tento orgán jeho prejav, ktorý vyplýval z tam nazhromaždených dôkazov, že je preukázaný jeho nesúhlas s kvalitou dodanej komodity.

Nebolo tak isto konštatované jeho úmyselné zavinenie v konaní zámerne sa vyhnúť uspokojeniu veriteľa, ako aj to, že by kohokoľvek zvýhodňoval. Naopak, bolo zistené, že konal najmä v úmysle ochrániť spoločnosť a zabezpečiť jej reálne fungovanie. Keď poškodenej strane nevyšiel krok s takýmto oznámením, došlo k ďalším trestným oznámeniam, a to pre trestný čin sprenevery. V zmysle tohto ustanovenia § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 možno mať za to, že základnou prvou podmienkou protiprávnosti konania skutkovej podstaty trestného činu sprenevery je zverenie veci. Je potrebné však vidieť, že v danej veci mu bola zverená vec na základe kúpnej zmluvy, ktorej účelom bol prevod vlastníckeho práva na spoločnosť J.A.N.E.X., s.r.o. zaplatením celej kúpnej ceny. Hlavný účel, za ktorým bola jeho spoločnosti vec prenechaná, je teda zrejmý. Išlo o kúpnu zmluvu, ktorá s prevodom vlastníckeho práva počítala a toto bolo aj podstatnou náležitosťou tejto kúpnej zmluvy. Išlo o tzv. klauzulu výhrady vlastníckeho práva podľa § 445 Obchodného zákonníka. Táto výhrada vlastníctva v kúpnej zmluve však ďalšiu dispozíciu so zverenou vecou podľa uvedeného článku kúpnej zmluvy neupravovala, teda ju ani nezakazovala. Túto dispozíciu nezakazuje ani Obchodný zákonník v § 445. Znamená to tolko, že podľa obsahu kúpnej zmluvy medzi spoločnosťou L., s.r.o. a poškodenou stranou nebolo zakázané nakladať so zverenou vecou. Naopak, z celého charakteru obchodu vyplýva, že jačmeň nakúpený od poškodeného mal slúžiť na následný predaj. Poškodený veľmi dobre vedel, že (obvinený) prostredníctvom spoločnosti nakupoval od neho tovar za účelom jeho následného predaja. Tiež je zrejmé a preukázané, že požadoval sladovnícky jačmeň, ktorý slúži na výrobu piva.

Ak predpokladom protiprávnosti jeho konania by malo byť prisvojenie si zverenej veci, tak by nevyhnutne muselo ísť o nakladanie so zvereným tovarom v rozpore s účelom zverenia, pretože poškodený veľmi dobre vedel, že tovar bude ďalej predávať tretím osobám. Neoprávnené nakladanie s vecou nastane vtedy, ak sa s touto naloží v rozpore s dohodnutým účelom. Je potrebné si uvedomiť, že výhrada vlastníctva neznamena zákaz následného scudzenia tovaru kupujúcim, pokiaľ to výslovne nie je uvedené v kúpnej zmluve. Nepochybne bolo zistené, že jačmeň predaný ním nebol požadovanej kvality, keďže išlo o krmny jačmeň a nie o sladovnícky jačmeň. K skutkovým zisteniam v tomto smere sa nevyjadruje, pretože to neprislúcha dovolaciemu konaniu.

Nestotožňuje sa s tým, čo konštatuje odvolací súd, že skutok je trestným činom, a že práve on sa tohto dopustil. Ak sa nepriznal k spáchaniu skutku naplniac znaky sprenevery, to znamená, že nemožno mať za to, že tento spáchal. Skutočne sa dostal do určitého stavu krajnej núdze, pretože poškodeným odpredaný jačmeň nebol kvality sladovníckeho jačmeňa. Tvrdenia poškodeného v smere úvah právneho posúdenia sú účelové. Ak neprešlo občianskoprávne konanie, uplatnenie nároku v konkurznom konaní a podozrenie z prečinu zvýhodňovania veriteľa, nastúpila tu ďalšia trestnoprávna úvaha o sprenevere. Ani skutočnosť, že neplnil čiastočne, nemôže byť dôkazom, že pri uzavieraní kúpnej zmluvy mal spáchať trestný čin sprenevery. Odvolací súd vyhodnocuje všetky dôkazy vykonané v celom konaní zásadne v jeho neprospech. Zjednodušene konštatuje, že keďže vraj nebol vlastníkom jačmeňa až do uhradenia kúpnej ceny, nemal v žiadnom prípade hľadať náhradné núdzové riešenia. Toto je hypotetické tvrdenie. Pre konštatovanie o tom, že spáchal trestný čin, nemôže stačiť ani konštatovanie, že obchodná firma, ktorej bol konateľom, mala záväzky a dlžoby, ktoré nestíhala uhrádzať riadne a včas.

Netvrdí, že okolnosti skutku neboli ustaľované správne, hoci aj nedôsledne. Napáda skutočnosť, že rozhodnutie nielen odvolacieho súdu, ale aj súdu I. stupňa v konaní 13T/105/2017 trpí existenciou právnej chyby, pretože (zrejme „skutok“, pozn.) je hodnotený nesprávnym právnym posúdením a nie je právne kvalifikovaný v súlade s príslušným ustanovením hmotného práva. Tvrdí naďalej, že skutok vôbec nie je trestným činom.

V čase uzavretia kúpnej zmluvy ničím nie je preukazovaný jeho úmysel sprenevery, a tento nenadobudol ani do budúcnosti. Nič tomu jednoducho nenasvedčuje. Nemôže rozhodne tomu nasvedčovať to, čo opakovane uvádza, že sa jeho obchodná spoločnosť dostala do insolventnosti, prípadne do platobnej neschopnosti. Zo správania sa poškodeného je evidentné, že tento skúšal rôzne spôsoby ako sa domôcť na ňom náhrady škody, pričom z hľadiska vyššie uvedeného, ako aj s odkazom na obsah spisu má za to, že bol porušený zákon v jeho neprospech, čím sa cíti byť ukrivdený.

Domáha sa preto, aby dovolací súd konštatoval, že sú dané dovolacie dôvody, pričom rozhodujúc vo veci sám zrušil napadnuté rozhodnutie a prikázal odvolaciemu súdu, aby vo veci rozhodol sám s právnym názorom vysloveným na nesprávne použitie hmotnoprávneho predpisu a procesného postupu tak, aby odvolací súd znova vo veci konal a v konečnom dôsledku vyslovil, že nespáchal žiadny trestný čin, čo by znamenalo v konečnom dôsledku, aby bol spod obžaloby oslobodený.

* * *

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Martin v písomnom vyjadrení k tomuto dovolaniu vyslovila názor, že z obsahu dovolania obvineného nevyplývajú také skutočnosti, z ktorých by bolo možné prijať záver, že v jeho trestnej veci bolo rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. V súlade s právnym názorom prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu, zastáva názor, že predmetný skutok tak, ako bol jednoznačne ustálený vykonaným dokazovaním, naplňa všetky zákonne znaky zločinu sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016. V rámci trestného konania boli za účelom náležitého objasnenia skutkového stavu veci vykonané dôkazy v dostatočnom rozsahu, tieto považuje za zákonné, práva obvineného v tomto konaní porušené neboli.

Právoplatný rozsudok súdu I. stupňa aj odvolacieho súdu považuje za zákonný a spravodlivý.

Je názoru, že nie sú splnené dôvody dovolania predpokladané ustanovením Trestného poriadku, preto navrhla dovolanie obvineného odmietnuť.

* * *

V písomnej replike k vyjadreniu prokurátorky obvinený (prostredníctvom obhajcu) uviedol, že aj naďalej porušenie zákona vidí v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, to znamená, že toto vidí v tom, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Zdôrazňuje, že si je plne vedomý a toto ani dôvodmi dovolania nenapáda, že správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať.

Ak sa prokurátorka odvoláva na skutočnosti skutkového charakteru, tak tieto nemá a nemôže Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmať, pretože nie je súdom tretieho stupňa. Dovolaním výlučne napáda nesprávne právne posúdenie skutku a nesprávne použitie hmotnoprávneho ustanovenia sprenevery, pretože si neprisvojil cudziu vec, ktorá mu bola zverená, nenaložil s ňou v rozpore s účelom zverenia. Nebol preukázaný úmysel k naplneniu formálnych znakov tohto trestného činu, ktorý je úmyselným trestným činom.

* * *

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), pri využití riadneho opravného prostriedku (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku) a dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku).

V zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytýkaných napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (R 120/2012 - I.).

Poznamenáva tiež, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu.

S ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a v ňom špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku).

* * *

Podľa § 382a Trestného poriadku dovolací súd môže rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí o dovolaní, ak zistí, že dôvody dovolania, ktoré bolo podané v prospech obvineného, sú zjavne preukázané a je zrejmé, že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386 a § 388 ods. 1.

Podľa § 386 Trestného poriadku ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa § 371, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera (ods. 1). Súčasne s výrokom uvedeným v odseku 1 dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd podľa okolností prípadu zruší aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa. Ak je nezákonný len niektorý výrok napadnutého rozhodnutia alebo rozhodnutia súdu prvého stupňa a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší dovolací súd len tento výrok. Ak však zruší hoci len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad (ods. 2).

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo niektorého jeho výroku prikáže spravidla súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

* * *

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku dôvody podľa odseku 1 písm. i) a podľa odseku 3 nemožno použiť, ak zistené porušenie zákona zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného.

K tomuto dovolaciemu dôvodu je namieste len pripomenúť, že najvyšší súd ako súd rozhodujúci o dovolaní je viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Neslúži k revízii a náprave skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie zistenie, že skutok bol napadnutým rozhodnutím kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu nešlo o žiadny trestný čin alebo šlo o iný trestný čin alebo obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa súdným skutkom dopustil.

Nesprávnym použitím „iného“ hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie neprávna aplikácia hmotnoprávnych ustanovení odlišných, nesúvisiacich s ustanoveniami aplikovanými pri právnej

kvalifikácii (právnom posúdení) súdeného skutku (napr. nesprávne posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť, pochybenie pri uložení úhrnného, súhrnného a spoločného trestu a iných, pričom môže ísť aj o pochybenie hmotnoprávných ustanovení obsiahnutých v inom zákone, ako je Trestný zákon).

Uvedené závery majú oporu v dlhodobej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (napr. uznesenia z 24. januára 2012, sp. zn. 2Tdo/59/2011 alebo z 11. apríla 2012, sp. zn. 6Tdo/14/2012) i judikatúre - v stanoviskách (S) a rozhodnutiach (R) zverejnených v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (napr. R 3/2011, R 49/2013).

Podľa § 163 ods. 3 Trestného poriadku výrok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného alebo ktorým sa spod obžaloby oslobodzuje, musí presne označovať trestný čin, ktorého sa výrok týka, a to nielen zákonným pomenovaním a uvedením právnej kvalifikácie, ale aj uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne aj s uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným, ako aj uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu.

V zmysle judikovaného záveru (S 14/2019 - I.) odsudzujúci výrok o vine má jednak skutkovú časť (vetu), a jednak právnu časť, teda právnu vetu a právnu kvalifikáciu. Skutková veta odráža faktické okolnosti, ktoré sú právne relevantné z hľadiska základnej alebo kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu, teda kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona.

Podľa právneho záveru judikátu R 12/2009 - I. skutok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného musí byť v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého sa uznáva obvinený za vinného.

V zmysle R 57/2016 zase v skutkovej vete výroku odsudzujúceho rozsudku sa necituje formulácia kvalifikačne použitého ustanovenia Trestného zákona, táto formulácia zodpovedá tzv. právnej vete, citovanej v kvalifikačnej časti výroku o vine. Skutková veta musí zodpovedať právnej vete obsahovo, teda tak, aby bolo možné konštatovať naplnenie zákonných znakov trestného činu (subsumovať zistený skutkový stav pod príslušné ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona).

* * *

Aplikujúc uvedené základné východiská a právne závery súdnej praxe i judikatúry k dovolaciemu dôvodu upravenému v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku na posudzovaný prípad, dovolací súd k vecnej argumentácii dovolateľa konštatuje, že z dvoch alternatív namietaných pochybení rozhodnutí súdov nižšej inštancie v zmysle uvedeného ustanovenia, ktorými sú „nesprávne právne posúdenie zisteného skutku“ a „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“ namieta výlučne nesprávne právne posúdenie zisteného skutku podľa § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona [ktoré upravuje základnú a v odseku 3 tam uvedenú kvalifikovanú skutkovú podstatu trestného činu sprenevery], ktorému vecne zodpovedá aj dovolacia argumentácia, keď súčasne k druhej alternatíve právneho vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku ani sám dovolateľ neuvádza akékoľvek iné hmotnoprávne ustanovenie (nad rámec vyššie uvedeného, aplikovaného pri právnom posúdení súdeného skutku).

Najvyšší súd v tejto súvislosti pripomína (inak už vyššie uvedené), že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, avšak táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytýkaných napadnutému rozhodnutiu a nie právnych dôvodov dovolania z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (R 120/2012 - I.).

V týchto intenciách potom hodnotil dovolací súd vecnú argumentáciu dovolateľa, ktorou sám vymedzil prieskumnú povinnosť dovolacieho súdu výlučne k otázke či skutok, pre ktorý bol obvinený súdmi v pôvodnom konaní uznaný za vinného, zodpovedá jeho právnomu posúdeniu v odsudzujúcom rozhodnutí, t. j. či je subsumovateľný pod znaky skutkovej podstaty zločinu sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona.

Podľa § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona v znení účinnom v čase spáchania skutku (september až november 2013), t. j. v znení zákona č. 204/2013 Z. z.

(1) Kto si prisvojí cudziu vec, ktorá mu bola zverená, a spôsobí tak na cudzom majetku škodu malú, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

Podstatou protiprávnosti konania pri trestnom čine sprenevery (v jeho základnej skutkovej podstate), z hľadiska jeho tzv. objektívnej stránky, je z pohľadu páchatel'a prisvojenie si cudzej veci, ktorá mu bola zverená.

Podľa § 130 ods. 3 citovaného Trestného zákona zverenou vecou sa na účely tohto zákona rozumie vec vo vlastníctve inej osoby, ktorú má páchatel' na základe zmluvy v oprávnenom užívaní alebo z dôvodov plnenia určitých úloh podľa dispozície jej vlastníka v držbe so záväzkom použiť ju len na dohodnutý účel alebo za dohodnutých podmienok ju vlastníkovi vrátiť.

Podľa § 130 ods. 4 citovaného Trestného zákona prisvojením veci sa na účely tohto zákona rozumie odňatie veci z dispozície vlastníka alebo inej osoby, ktorá ju má oprávnené, bez súhlasu, s úmyslom s ňou nakladať ako s vlastnou vecou.

Páchatel' si prisvojí vec, ktorá mu bola zverená, ak s ňou naloží v rozpore s účelom, na ktorý mu bola cudzia vec daná do opatrovania alebo do dispozície, a to spôsobom, ktorý marí základný účel zverenia. Zo subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel, ktorý spravidla vznikne až neskôr, nie hneď pri zverení veci.

Skutok odsudzujúceho rozsudku (súdu I. stupňa), ktorý akceptoval i odvolací súd, svojím popisom zodpovedá výlučne popisu konania obžalovaného ako konateľ'a v mene obchodnej spoločnosti (s.r.o.), ktorá ako kupujúci uzavrela kúpnu zmluvu s družstvom, s predmetom kúpy tovaru (veci) vymedzeného druhovo a množstvom (sladovnícky jačmeň, odroda MALZ v množstve 250 t) s dohodnutou kúpnu cenou (175 eur za tonu), ktorý kupujúci od predávajúceho prevzal a kúpnu cenu napriek tomu predávajúcemu nezaplatil, ani mu tovar nevrátil, čím mu spôsobil škodu v rozsahu nezaplatenej kúpnej ceny.

Takto formulovaný skutok nepopisuje nič iné, než výlučne obchodnoprávny záväzkový vzťah medzi obchodnou spoločnosťou a družstvom (právnymi subjektami upravenými Obchodným zákonníkom), založený kúpnu zmluvou podľa Obchodného zákonníka (§ 409 a nasl.), na základe ktorej predávajúci svoj záväzok (odovzdať predmet kúpy/predaja kupujúcemu) splnil, zatiaľ čo kupujúci svoj záväzok (zmluvnú povinnosť) tým, že za prevzatý tovar nezaplatil kúpnu cenu, nesplnil.

V takomto popise skutku celkom absentuje akékoľvek skutkové vymedzenie, ktoré by zodpovedalo zákonným znakom trestného činu sprenevery, ktorými sú prisvojenie si veci, a to jednak z pohľadu osoby, ktorá si ju prisvojuje cudzej a súčasne veci jej zverenej.

Skutkovo nie je vyjadrené primárne ani to, že šlo o cudziu vec. Zo skutkového vyjadrenia, že subjektmi obchodnoprávneho záväzkového vzťahu došlo k uzavretiu kúpnej zmluvy, vôbec nemožno vyvodiť záver, že z pohľadu kupujúceho (s.r.o., obžalovaný), po prevzatí jačmeňa od predávajúceho (družstva), by malo ísť o cudziu vec, pretože samotnou podstatou kúpnej zmluvy (jej účelom) podľa Obchodného zákonníka z pohľadu jej právneho účinku je prevod vlastníckeho práva k (predávanej/kupovanej) veci z predávajúceho na kupujúceho, čo predpokladá aj fyzické odovzdanie veci/tovaru kupujúcemu. Zo žiadnej skutkovo ustálenej okolnosti pritom nevyplýva, že prevzatím veci (sladovníckeho jačmeňa) zo strany kupujúceho na neho neprešlo vlastnícke právo k nemu.

Ďalej zo žiadnej skutkovo ustálenej okolnosti nevyplyva, že by kupujúca spoločnosť s ručením obmedzeným (resp. obžalovaný ako konateľ konajúci v jej mene) si jačmeň prisvojila. Prevzatie/preberanie predmetu plnenia na základe kúpnej zmluvy kupujúcim od predávajúceho samo osebe (bez ďalšieho) nie je vyjadrením prisvojenia/prisvojovania si cudzej veci v trestnoprávnom zmysle (viď legálnu definíciu vo vyššie citovanom § 130 ods. 4 Trestného zákona).

Napokon zákonný znak sprenevery, v zmysle ktorého pri prisvojovaní si cudzej veci musí ísť z pohľadu páchatel'a „o vec mu zverenú“, vyjadruje, že ide o vec, ktorou páchatel' sprenevery disponuje síce legálne, na základe konkrétneho právneho titulu, pričom ale nie je vlastníkom veci, v dôsledku čoho je v dispozícii s takou vecou obmedzený vôľou vlastníka (alebo inej oprávnenej osoby, ktorá mu vec zverila), a preto je oprávnený s ňou disponovať len na dohodnutý účel.

Podstatou prisvojenia si takejto cudzej veci páchatel'om, hoci ju má v legálnej dispozícii, je potom nakladanie s ňou v rozpore s účelom zverenia, t. j. spôsobom, z ktorého je zrejmé, že nerešpektuje fakt, že ide o cudziu vec, ktorú má k dispozícii len na dohodnutý účel, a to tým, že v rozpore s ním nakladá s vecou ako s vlastnou (správa sa akoby bol vlastníkom veci, hoci ním nie je).

Samotný skutkový odkaz na kúpnu zmluvu, ktorej podstatou je prevod vlastníctva, tak nijakým spôsobom nevyjadruje, že ide o vec (jačmeň) kupujúcej spoločnosti (resp. obžalovanému) jej prevzatím zverenú (zo strany predávajúceho družstva).

Ako už bolo vyššie uvedené, dovolací súd pri posudzovaní správnosti právneho posúdenia (právnej kvalifikácie) skutku v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je viazaný skutkom z pohľadu jeho ustálenia v tzv. skutkovej vete právoplatného odsudzujúceho rozsudku. Veta za bodkočiarkou uvedeného ustanovenia, podľa ktorej dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať a meniť, zreteľne vyjadruje nemožnosť dovolacieho súdu hodnotiť/prehodnocovať súdmi v pôvodnom konaní vykonané dôkazy.

Tento dovolací dôvod priamo nadväzuje na zákonnú požiadavku vyjadrenú primárne v § 163 ods. 3 Trestného poriadku (výrok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného musí presne označovať trestný čin, aj uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne aj s uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným, ako aj uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu), na ktorý nadväzuje už vyššie označená judikatúra (S 14/2019 - I. - odsudzujúci výrok o vine má jednak skutkovú časť (vetu), a jednak právnu časť, teda právnu vetu a právnu kvalifikáciu, pričom skutková veta odráža faktické okolnosti, ktoré sú právne relevantné z hľadiska základnej alebo kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu, teda kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona; R 12/2009 - I. skutok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného musí byť v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého sa uznáva obvinený za vinného; R 57/2016 - skutková veta musí zodpovedať právnej vete obsahovo, teda tak, aby bolo možné konštatovať naplnenie zákonných znakov trestného činu, t.j. subsumovať zistený skutkový stav pod príslušné ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona).

Celkom irelevantné sú preto úvahy súdov v pôvodnom konaní, obsiahnuté v odôvodnení ich rozhodnutí, pokiaľ ich trestnoprávne relevantné závery vo vzťahu k vykonaným dôkazom nepremietli (ich skutkovým ustálením) do tzv. skutkovej vety výroku o vine výrokovvej časti odsudzujúceho rozsudku.

Dôvody, ktoré súdy oboch inštancií viedli k uznaniu viny obvineného sú obsiahnuté v podstate len v odôvodnení rozsudku súdu I. stupňa (na str. 9 až 11), keď odvolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia len odkazuje na správnosť skutkových a dôkazy hodnotiacich záverov prvostupňového súdu, v podstate bez vlastných konkrétnejších úvah a argumentácie, doslovne citujúc podstatnú časť odôvodnenia prvostupňového rozsudku (str. 9 - 10).

V súhrne, z obsahu zdôvodnenia zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu sprenevery „cudzía vec“, „zverená vec“ a jej „prisvojenie si“, možno len usudzovať, že ich naplnenie súdy v pôvodnom konaní odvodili od zmluvnej klauzuly tzv. výhrady vlastníckeho práva predávajúceho, z ktorej následne vyvodili záver, že obžalovaný (ako konateľ kupujúceho) nebol oprávnený vec (jačmeň), ktorú prevzal od predávajúceho (družstva) predat' tretej osobe, pretože vlastníkom jačmeňa sa mal stať až zaplatením kúpnej ceny (k čomu ale nedošlo). V dôsledku toho potom, keďže kúpnu cenu nezaplatil, hoci tovar prevzal, z jeho pohľadu naďalej šlo o cudziu vec s charakterom veci mu zverenej, ktorú tým, že ju následne (bez zaplatenia kúpnej ceny predávajúcemu) scudzil (predal) tretej osobe, si ju (resp. peňažné prostriedky takto získané) prisvojil.

Podstatným z pohľadu naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je, že táto myšlienková konštrukcia v hodnotení vykonaných dôkazov súdmi v pôvodnom konaní (bez ohľadu na jej správnosť, pre hodnotenie ktorej dovolací súd nemá zákonnú oporu) nie je nijakým spôsobom odzrkadlená v nimi ustálenom skutku.

Žiadny z aspektov kúpnej zmluvy, ktoré hodnotili súdy v pôvodnom konaní ako podstatné pre právne posúdenie skutku ako sprenevery (najmä výhrada vlastníctva) súdy v pôvodnom konaní v rámci skutkovej vety neustálili (do nej nezakomponovali). Dokonca ani samotný, podľa nich dokázaný fakt, hodnotiac ho ako zásadný pre svoje právny záver o trestnoprávnej zodpovednosti obžalovaného, a síce, že tento konajúc ako konateľ v mene kupujúceho (s.r.o.) po prevzatí jačmeňa tento následne, bez zaplatenia kúpnej ceny predávajúcemu, predal tretej osobe, takisto v skutku (jeho formulácii) nenachádza svoj odraz (nie je v ňom vôbec uvedený).

Skutková veta odsudzujúceho rozsudku v posudzovanej trestnej veci tak vôbec nezodpovedá vyššie uvedeným zákonným kritériám a požiadavke, aby odrážala skutkové okolnosti subsumovateľné po zákonné znaky trestného činu, pre ktorý sa obžalovaný uznáva za vinného, t. j. sprenevery.

Táto skutková veta vyjadruje výlučne obchodnoprávny záväzkový vzťah a porušenie takého vzťahu kupujúcou obchodnou spoločnosťou, zastúpenou obžalovaným ako konateľom, konkrétne nezaplatením kúpnej ceny za tovar prevzatý od predávajúceho (družstva) na základe kúpnej zmluvy uzavretej podľa Obchodného zákonníka [podľa jeho § 409 kúpnu zmluvou sa predávajúci zaväzuje dodať kupujúcemu hnuťelnú vec (tovar) určenú jednotlivo alebo čo do množstva a druhu a previesť na neho vlastnícke právo k tejto veci a kupujúci sa zaväzuje zaplatiť kúpnu cenu].

Nevyjadruje zákonné znaky trestného činu sprenevery podľa § 213 ods. 1 na skutok aplikovaného znenia Trestného zákona a v nadväznosti na to nemôže byť naplnený ani znak kvalifikovanej skutkovej podstaty tohto trestného činu podľa odseku 3 označeného ustanovenia. Z pohľadu trestnoprávneho skutková veta nevyjadruje znaky žiadneho trestného činu.

Už súd I. stupňa tak pochybil tým, že žalovaný skutok nesprávne právne posúdil a odvolací súd pochybil tým, že uvedené pochybenie súdu I. stupňa v odvolacom konaní, na základe odvolania obvineného, neapravil a zamietnutím jeho odvolania nesprávne rozsudok súdu I. stupňa potvrdil.

Na podklade uvedeného dovolací súd konštatuje, že dovolaním (obvineného) napadnuté rozhodnutie - uznesenie odvolacieho súdu a mu predchádzajúci rozsudok súdu I. stupňa, sú založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, čím je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

* * *

V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd tak už len marginálne (bez priameho významu k podstate tohto rozhodnutia) uvádza, že porušenie zmluvnej povinnosti kupujúceho zaplatiť kúpnu cenu (podľa § 447 Obchodného zákonníka kupujúci je povinný zaplatiť za tovar kúpnu cenu a prevziať dodaný tovar v súlade so zmluvou), má za následok vznik právnej zodpovednosti podľa Obchodného zákonníka, resp.

(na jeho podklade) subsidiárne Občianskeho zákonníka, ktoré je tak sankcionovateľné len normami (v širšom zmysle) civilného (nie trestného) práva, a to sankčnými mechanizmami nimi predpokladanými v prípade porušenia zmluvných záväzkov (ako napr. pretrvávajúca povinnosť uhradiť kúpnu cenu s úrokmi z omeškania, vrátiť tovar, zaplatiť zmluvnú pokutu, ak bola dohodnutá, resp. iné). Z takéhoto právneho vzťahu však nemožno vyvodzovať trestnú zodpovednosť obžalovaného, a teda ani aplikovať sankčné mechanizmy trestného práva, ktoré (ako právne odvetvie) predstavuje vo vzťahu k iným právnym odvetviám, z pohľadu ochrany iných (mimotrestných) právnych vzťahov, ultima ratio, t. j. poslednú do úvahy prichádzajúcu formu ochrany týchto vzťahov, nastupujúcu až v prípadoch, keď sankčné mechanizmy iných právnych odvetví nie sú dostačujúce (princíp subsidiarity trestnoprávnej represie).

Zjednodušene vyjadrené, porušenie civilného záväzku bez ďalšieho nezakladá trestnoprávnu zodpovednosť, pričom tento záver má svoj právny základ primárne už v Ústave Slovenskej republiky, v článku 17 ods. 2, podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Navyše ani zdôvodnenie odsúdenia obvineného pre trestný čin sprenevery v prvostupňovom rozsudku nevyznieva presvedčivo v časti zdôvodnenia, že obžalovaný „musel mať vedomosť o zlej finančnej situácii svojej firmy už v čase, keď tovar odoberal, keďže už vtedy bola firma nesporene v predĺžení“ alebo „obžalovaný a jeho firma už v tom čase mala záväzky a dlžoby, ktoré nestíhala uhrádzať riadne a včas“, čo nasvedčuje (v rozpore so zdôvodnením sprenevery) skôr zdôvodneniu trestného činu podvodu [ak mal súd I. stupňa za dokázané, že už v čase uzavretia zmluvy obvinený konal s vedomím o vlastnej neschopnosti zaplatiť kúpnu cenu, ku ktorej sa zmluvne zaväzoval (t. j. s podvodným úmyslom)]. Nejasným je tiež záver, podľa ktorého „keďže tovar bol predaný s výhradou vlastníckeho práva, nejde v danom prípade o spreneveru predaného tovaru, ale zaň získaných finančných prostriedkov, ktoré si obžalovaný prisvojil pre vlastnú potrebu“, z ktorého možno usudzovať, že súd I. stupňa dokonca za vec zverenú nepovažoval ani od predávajúceho prevzatý jačmeň, ale peniaze získané z jeho následného predaja (tretej osobe). Tento záver nasvedčuje vyvodzovaniu protiprávnosti konania obvineného nie z nezaplatenia kúpnej ceny za prevzatý jačmeň predávajúcemu (družstvu X.), ale z neodovzdania mu výťažku z následného predaja, čo je jednak rozporné s celým ďalším kontextom zdôvodnenia viny obvineného (v ktorom je zdôrazňované práve ani len čiastočné neuhradenie kúpnej ceny za jačmeň) a súčasne naznačuje takú myšlienkovú konštrukciu, že podstatou porušenia záväzku voči družstvu X. by malo byť vlastne neodvedenie mu peňazí z ďalšieho predaja jačmeňa, hoci z ich záväzkového vzťahu takáto povinnosť obvinenému (resp. jeho s.r.o.) ani nevyplyva, ale najmä peniaze, ktoré obvinený získal z ďalšieho predaja a predstavujú kúpnu cenu (zo strany tretej osoby), v žiadnom prípade nezodpovedajú legálnej definícii veci zverenej (v zmysle § 130 ods. 3 Trestného zákona).

* * *

Posudzujúc dovolanie obvineného v posudzovanej trestnej veci vo vyššie uvedených intenciách, dovolací súd zistil, že dovolanie obvineného proti uzneseniu odvolacieho súdu je dôvodné pre už vyššie zistené pochybenie súdov oboch inštancií v pôvodnom konaní, napĺňajúce dovolací dôvod upravený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. V zmysle § 371 ods. 5 Trestného poriadku ide o pochybenia v neprospech obvineného, ktoré svojou povahou (a z už vyššie uvedenej argumentácie je zrejmé, že) zásadne ovplyvňujú jeho právne postavenie. Súčasne treba konštatovať, že hoci dovolanie smeruje len proti odvolaciemu uzneseniu krajského súdu, primárne v pôvodnom konaní pochybil vyššie uvedeným spôsobom už súd I. stupňa.

Dovolací súd preto podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku rozsudkom vyslovil, že uznesením odvolacieho súdu bol porušený zákon v ustanoveniach § 319 Trestného poriadku a § 213 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona v neprospech obvineného Mgr. G. L.; podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil toto rozhodnutie, ako aj rozsudok súdu I. stupňa, zrušujúc súčasne aj ďalšie rozhodnutia naň obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal

Okresnému súdu Martin, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Súčasne dáva do pozornosti § 391 Trestného poriadku, podľa ktorého orgán, ktorému bola vec prikázaná, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci dovolací súd, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie dovolací súd nariadil (ods. 1) a ak bolo napadnuté rozhodnutie zrušené len v dôsledku dovolania podaného v prospech obvineného, nemôže v novom konaní dôjsť k zmene rozhodnutia v jeho neprospech (ods. 2).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok (§ 392 ods. 2 Trestného poriadku).